

Мікола Трафімчук

Проста...
добрыя
вершы

Смаленск
Наапрынт
2018

Невялікую па памеры кніжачку складаюць і сапраўды не
благія вершы – шчырая споведзь сучасніка, апантанага розду-
мам пра сэнс зямнога існавання і духоўнага жыцця.

СВЕТ

**Свет мяне здзіўляў і ўсё здзіўляе...
Як так можна існаваць і жыць?
Як дзіця сябе сам забаўляе,
Як Хрыстос канае на крыжы...**

**У нішто зусім сябе не ставіць,
Не шануе вёснаў, зім і лет...
Без законаў ды ўсялякіх правіл
Дажывае век свой хіжы свет!**

**Дажыве і скончыць існаванне!
Я ж душою адчуваю зноў:
Буду ў небе марыць пра вяртанне
Ў Новы Свет, нібы к сабе дамоў!**

ЖЫЦЦЁ

**Я то пра тое раптам, то пра гэта;
То п'ю нагбом, а то стамлюся піць...
Маё жыццё – разбітая карэта –
На рытвінах падскоквае, рыпіць!**

**Ці дзьме зіма, ці спёкай грэе лета –
У збруі трэск – за ніццю рвецца ніць...
Жыццё – прагулка п'янага паэта
З пытаннем вечным: быць альбо не быць!**

**А коні, коні ўлева альбо ўправа –
Не ведалі шалёнага ганца...
Як можна правіць з парушэннем правіл
І даскакаць цвярозым да канца?**

КОЛЬКІ ГЭТАГА ЖЫЦЦЯ...

**Не думай: “Колькі гэтага жыцця...”
Навошта думаць, калі гэтак мала,
Што не да сну і не да забыцця...
А тут яшчэ транжырыць не хапала!**

**Наадварот: за кожны Боскі міг
Чапляйся, напаўняй яго сабою!..
Будзь самым добрым, ветлівым з людзьмі
І саступай ва ўсім без зла, без бою!**

**Давайце думаць: “А які працяг
Жыцця чакае нас за перавалам?..
І праўда, колькі гэтага жыцця!
Ды для дабра яго не так і мала...**

НАРОД

Ціснучь там, дзе яшчэ можна ціснучь;
І таго, хто зацята маўчыць...
Беларусы – народ непахісны:
Як ні гні яго – не закрычыць!

Крыху мужны, крыху палахлівы...
У Еўропе адзіны народ,
Хто ў няшчасці ўсё роўна шчаслівы,
Задаволены наадварот!

Што прыдбаў – ці крывёю, ці потам...
Чаго не – вінаваты ён сам...
Не цікавіць яго, што з ім потым
Будзе, і што пакіне ён нам?

Вельмі хітрыя ўсё ж маскавіты,
Беларусы заўжды ў іх наўме!
Беларусы – народ цягавіты,
Нездарма ўсё ў ярме ды ярме...

ВЕЧНЫ ТРЫЯЛЕТ

**Жыццё – душы тваёй чарговы сон...
Чым ён глыбей – тым болей фарбаў, гукаў...
Пацверджана здагадкай і... навукай,
Пакутамі начэй тваіх і дзён!**

**Працяжны ці зусім кароткі ён,
Іскрысты ён ці шэрая дакука...
Жыццё – душы тваёй чарговы сон...
Чым ён глыбей – тым болей фарбаў, гукаў...**

ЖЫВЕМ У ПАРУ ПЕРАМЕН

**Разбураны зла манумент.
Вісіць яшчэ пыл над кварталамі...
Жывем у пару перамен,
Пра што толькі ўчора мы марылі!**

**Няхай яшчэ тлен ды смуга...
Чакалі... А ўсё-ткі нянаджана!..
Наперад час не забягаў –
Усё ў часе сённяшнім спраўджана!**

**Застаўся яшчэ... падстамент...
Вазіцца ж пакуль мо й не варта з ім!
Жывем у пару перамен!
Таму што жылі часта заўтрашнім...**

ПРАЗАРЛІВЫ ВЕРШ

**Звыкаемся, маўчым, сціскаем зубы;
Нам крыўдна ад учынкаў і падзей...
Духоўны свет пранізвае свет грубы
Да болю ў сэрцах праведных людзей!**

**Няхай няшчасны, няхай шчаслівы,
А верыш у Хрыстовы Запавет!..
На гэтым свеце самы празарлівы
Той, хто ўсім сэрцам любіць Боскі Свет.**

БЫЛОЕ

**Рукой уласнаю заўзята
Ў дрымучай, цьмянай пуштаце
Яшчэ адну адзначу дату,
Яшчэ адзін закрэслю дзень...**

**Маўляў, бярыце, мне не трэба
Мае ўсе ночы, мае дні;
Не пусцяць з імі мяне ў неба –
Не пніся як, як не цягні!**

**Шкада мне іх цяпер парою...
І думаў я: сцярплю, змаўчу!..
Ляціць у прорву ўсё былое!
І я старчма за ім лячу.**

СТРАЛА

**Смяёмся, плачам і сумуем;
Стралою нябачнай час ляціць...
Узяць бы ды стралу самую
Злавіць, зламаць, у рог скруціць!**

**Сабе – цару, асілку, богу –
Магутнаму на ўвесь Сусвет,
Шпурнуць стралу тую пад ногі;
Спыніць мігценне зім і лет...**

**Але дарэмныя трызненні –
У зор такія віражы!
Страла ляціць – трымцяць імгненні,
Страла ляціць, бо прагне жыць.**

АСІМІЛЯЦЫЯ

**Тут паліць сонца і пячэ мароз –
Жыццё кустоў і дрэўцаў пад пагрозай...
Тут соснаў шмат і мала так бяроз,
Але пусцілі парасткі й бярозы.**

**Гудзе наўкол, рыпіць вячысты бор
Ажно ляцяць удалеч адгалоскі!
Дубам, асінам, соснам не ў дакор
Гамоняць ціха сціплыя бярозкі.**

ПАРАЗИТЫ

Даўно даказана, адкрыта...
Рэальнасць гэта! Вер – не вер...
На паразітах паразіты –
І так бясконца ўніз і ўверх!

Было заўсёды, вечна будзе!..
Жыццё ў зямлі, жыццё ў траве...
Чыесьці паразіты людзі,
Зоркі, галактыкі, Сусвет...

ХТО?

**Хто сваё жыццё дабром завершыць?
Хто адказы ў ім на ўсё знайшоў?
Хто жыве і родзіць яшчэ вершы
З мудраю і добраю душой?**

**Хто ён, незаўважны і няўлоўны,
“Вечны жyd”, бадзяга і паэт?..
На Зямлі на грэшнай хто галоўны?
Хто й на чым яшчэ трымае свет?**

**Хто на нас з любоўю і з даверам
Пазірае з зорнай верхаты?
Той, хто ў непрыручанага звера,
Удыхнуў аднойчы Дух Святы!**

ПАТРЭБА

**Нехта нарадзіўся паміраць,
Нехта пагуляць з сутоння выйшаў...
Хто са зла, а хто дзеля дабра;
Нехта з д'яблам, нехта з Усявышнім.**

**Што каму і хто дзеля чаго...
Кожны на Зямлі знайшоў прытулак!
Процьма сцежак, безліч усяго!..
І прастор для добрых спраў і думак!**

**І для злых учынкаў ёсць прастор...
Дзе яшчэ такая ёсць Гамора?
Ёсць схавацца дзе ад сонца, зор...
І няхай для дурняў ззяюць зоры!**

**Як жа ўсім запомніць гэты міг –
Міг жыцця пад справядлівым небам?
Не, не ўсім прыстала стаць людзьмі...
Але хіба ёсць у тым патрэба?**

ДВА АНЁЛЫ

Паводле прыпавесці

**Служылі Богу два анёлкі.
Адзін з іх вельмі шчыраваў:
І ўдзень, і ўноч, з самага золку
Туды-сюды... усё лятаў.**

**Другі... на воблачку пад сонцам
Ляжаў дзень-ноч і сумаваў.
“Чаго ты ўсё снуеш бясконца? –
Анёлка жвавага спытаў.**

**“Нашу я Госпаду пасланні
З маленнем “Божа, памажы!..
А ты калі ўжо, браце, станеш
Айцу нябеснаму служыць?”**

**“Мушу ляжаць, бо ўсё чакаю
З Зямлі я вестачку адну:
Калі пашле з людзей хто Славу,
Падзяку Госпаду свайму...”**

РАСЕЯ

**На свет пакрыўджана Расея...
Не ўмее мірна яна жыць!
Нічога не арэ, не сее,
Ад “будуна” ажно дрыжыць...**

**І матам-пераматам крые
Усіх на свеце, курыць, п’е...
Ад Чынгісхана і Батыя
Шануе жарсці ўсе свае!**

**Трасе навокал кулакамі,
Паабівала кулакі...
Стагоддзямі яна, вякамі
Бязладны лад вядзе такі!**

**Быццам вялікая дзяржава,
А дабрабыту – з Гулькін нос...
Сама сабе спявае славу...
Ажно пакрыўдзіўся Хрыстос!**

УКРАЇНА

Песня

Астуджу свае рукі і вусны
Я ў прытоках шырокіх Дняпра,
Асцярожна крану струны гусяў
Над курганам сівым гусяра.
Запяю песню голасам чыстым,
Далучайцеся, хлопцы, пара!
І падхопяць напеў бандурысты
За парогамі бацькі Дняпра...

Майго сэрцайка ты палавіна,
Па крыві Беларусі сястра...
Україно моя, Україно –
Золота та блакитна зоря!

Мы браты! І славянская слава
Так і свеціцца ў зыргіх вачах.
Ты – вялікая сёння дзяржава,
Як асілак, шырокі ў плячах!..
І табою здаўна ганарыцца
Беларусь мая, маці мая,
Наша ненька і наша сестриця –
Литвина-батька диво-земля!

Майго сэрцайка ты палавіна,
Па крыві Беларусі сястра...
Україно моя, Україно –
Золота та блакитна зоря!

ДОМІК ВОКНАМІ Ў САД

Вольны пераклад з рускай мовы

Домік вокнамі ў сад,
Дзе чакала нас мама,
Дзе люляла мяне
І цябе, родны брат;
Домік вокнамі ў сад,
Сёння ў сэрцы ты з намі,
Засыпае цябе
Залаты лістапад!

Я вярнуўся сюды,
Вельмі позна вярнуўся...
З поўдня вецер начны
Водар яблык прынёс...
Домік вокнамі ў сад,
Я зямлі пакланюся,
Той зямлі, дзе ты быў,
Дзе пайшло ўсё на знос!

Так, на знос! Дом і сад...
Усе радасці, беды...
І стары бацькаў плот,
І альтанка між дрэў.
Домік вокнамі ў сад,
Хто гадаў і хто ведаў,
Што да слёз нас кране
Гэты сумны напеў?

ВАЛЬС ДЛЯ СЯСТРЫ

**Намалой, зіма марозная, на шыбіне
Кветкі шэранем, ядвабнай ніткай шытыя;
Упрыгож узор пуховымі сняжынкамі
Для маёй сястры, што вырасла з дзяўчынкі той!..**

**Шэсцьдзесят суровых зім жыццём адлічана
І ніводная зіма не стала лішняю,
І ніводная з табой не развіталася
З лёсам, хлопцам маладым, пацалавалася!..**

**Расфарбуй, сястра, жыццё сваё вясёлкаю,
Упрыгож пад Новы год іскрыстай ёлкаю!
Хай гады твае наступныя, шчаслівыя,
Вакол ёлкі скачуць вёснамі гуллівымі!**

СКАЗАЦЬ, ШТО СМУТКУЮ, ЗАМАЛА...

У вянок Алесю Каско

**Ёсць нешта шчымлівей жалобы...
На грані адчаю й жадобы
Усё ж перасіліць боль сэрца
І тут, хоць у снах, ды сустрэцца...**

**Юнацтва, не вартае жалю,
Для нас рыхтавала скрыжалі,
Каб мы беларускаму свету
Пакінулі збор заповітаў.**

**На гэтай, пісьменніцкай, ніве
Пакуль нас не ацанілі...
Няхай сёння і не выходзіць –
Ды часу ў нас, браце, стагоддзі!**

**Сказаць, што смуткую, замала...
Пра смерць... дык зусім не прыстала!..
Паэты паводле іх лёсу
Жывуць вечна тут і ў нябёсах.**

СОН

**То дзіўны сон,
Не нейкае здарэнне...
Яшчэ не на нябёсах – на Зямлі –
Было нас трое...
Недзе ў сутарэннях
Спрачаліся, курылі і пілі...**

**Як зараз бачу:
Толік і Алесік,*
І трэці баламут – вядома, я...
Пасля – рака жыцця!
На карабель узлезлі
Вялікі, светлы, слізкі па краях.**

**Той карабель
Да берага прыбіўся
Да змрочнага, што цемраю пужаў...
І Анатоль на бераг той спусціўся,
За ім – Алесь...
Тут злазіць я пачаў...**

**А бераг...
Чорнай зяпай праглынае,
Смуродны, слізкі... Толькі ўздоўж вады
Дзяўчаткі-музы з крыламі мільгаюць,
Як матылькі, снуюць туды-сюды...**

Прапаў,
У цемры хіжай растварыўся
Бясстрашны, рызыкаўны Анатоль...
А я за Музу з крыламі ўхапіўся,
На карабель мы паляцелі той!

Шырокая рака жыцця!
У ззянні
Той карабель, які дагналі мы...
А я ў царкву пайшоў на пакаянне,
Бо веру Небу і ў такія сны!

* – цяпер нябожчыкі паэты Анатоль Сус і Алесь Каско.

**РАЗМОВА ПЛОЦІ
З ДУШОЙ І ДУХАМ
ДЫПТЫХ**

1

**Пачуў – авохці! –
Дзівосным вухам
Размову Плоці
З Душой і Духам.**

**Плоць сваю справу
Выдатна знае:
Есць...**

п'е...

гуляе...

Адпачывае...

**Прывычкі мае
І захапленні...
То напявае,
То ў ачмурэнні...**

**Парой ад суму
Да істоты
Прыходзяць думы:
“Што будзе потым?..”**

2

**Гарэлкі вып'е ці віна –
Да Духу хіліцца яна...**

То чэша лоб, то трэ за вухам
І просіць, каб яе паслухаў.

Дух кажа: “Лепей напішы,
Дай пачытаць сваёй Душы...
А я ўсё ўзваю, адкажу –
Душы я веру, з ёй дружу...”

“Не, я хачу, каб слухаў ты!..
Ты Бог духоўнай пекнаты...
А хто мне змрочная Душа?
За ёй жа, кажуць, ні граша!..”

“А што ты хочаш? Каб я даў
Табе, што для Душы прыдбаў?
Ты, Плоць, пакінула Яе!..
Пустыя просьбы ўсе твае!

Ты проста ў свеце бавіш час,
Ты – пыл, ты прах ужо для нас...»

ПРАЇДА

**Праїда рознаю бывае:
Абуджае, забївае,
Засмучае і натхняе...
Праїда-лекі, праїда-яд,
Праїда – ядрavy зарад!**

Волі лісцік трымціць на галлі...
Восень позняя... Лісцяў поўна...
Адарвацца б душой ад зямлі
І ляцець над завей грахоўнай!

Паляцець бы!.. Ды цягне назад
Восень-скнара, бы ноша тая...
А для некага – лістапад,
Для кагосьці – пара залатая!

ДРЭННЫ ВЕРШ

**Уначы, удзень, уранні
Ўсё пастаўлена на кон –
Дабіваеш ты каханне
Зацугляным елдаком!**

**А дзяцей няма... Карае
Гэтак неба грэшны род!
Ад мяне цяпер хаваеш
Вочы-вуглі, блудны рот...**

**Да працэсу ва ўсе дзіркі
Далучаецца сусед...
І дзіця крычыць з прабіркі
“Мама, мама” на ўвесь свет.**

ПЫТАННЕ

**Хто навучыў?..
Адкуль я пераняў?..
Але здаваў іспыты я на “пяць”!
Хто падабаўся –
Тых забараняў
Я сэрцу апантанаму
Кахаць...**

**Цяпер дух задаволены...
Ён змог
Супрацьстаяць і сэрцу, і душы!
Ды як мяне рассудзіць
Гасподзь Бог:
Грашыў я перад Ім
Ці не грашыў?..**

**Я, прабачце, хмурым стаў...
Проста верш недапісаў!
Ён пачаты перад сном...
Я не спаў паўночы зноў!**

**Раніцой цяпер найперш
Допішу ўчарашні верш!
А паэту лепш за сон
Быць з малітвай ва ўнісон...**

Змест

Свет	3
Жыццё	4
Колькі гэтага жыцця...	5
Народ	6
Вечны трыялет	7
Жывем у пару перамен	8
Празарлівы верш	9
Былое	10
Страла	11
Асіміляцыя	12
Паразіты	13
Хто?	14
Патрэба	15
Два анёлы	16
Расея	17
Украіна	18
Домік вокнамі ў сад	19
Вальс для сястры	20
Сказаць, што смуткую, замала...	21
Сон	22
Размова Плоці з Душой і з Духам	24
Праўда	26
Дрэжны верш	27
***Волі лісцік трымціць на галлі...	28
Пытанне	29
***Я, прабачце, хмурым стаў...	30

Мікола Трафімчук:

*Як, які не дзьмуў бы вецер,
Не чарсцвелі б колькі людзі,
А паэзія ў Сусвеце
Ёсць, была і вечна будзе!*

Мікола Трафімчук

Проста...
добрыя
вершы